

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z GEOGRAFII DLA KLAS V - VIII

Zasady oceniania

Uczeń oceniany jest zgodnie z przyjętymi wymaganiami w myśl zasad sprawiedliwości.

<i>Formy aktywności</i>	<i>Częstotliwość oceniania</i>
<u>wiedomości teoretyczne:</u> odpowiedź ustna, kartkówki, sprawdziany	Minimum 3 razy w semestrze
<u>umiejętności praktyczne:</u> - praca z mapą (praca na lekcji) - projekt – klasa VIII	Minimum 1 razy w semestrze 1 raz na koniec roku

- Sprawdzian zapowiedziany jest z tygodniowym wyprzedzeniem.
- Nauczyciel oddaje sprawdzone prace pisemne w terminie do dwóch tygodni.

Umowy i uzgodnienia

- Uczeń ma obowiązek zaliczenia sprawdzianu w przypadku swojej nieobecności w terminie ustalonym z nauczycielem.

Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności wraz z przyporządkowanymi wagami:

- Sprawdzian (waga 4) tzn. praca pisemna, trwająca do 45 min
- Kartkówka (waga 3) tzn. praca pisemna z trzech ostatnich lekcji.
- Odpowiedź ustna (waga 2)
- Praca z mapą / praca na lekcji (waga 2)
- Projekt (waga 3)

KRYTERIA OCENIANIA

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który: opanował wiadomości i umiejętności określone programem nauczania będące efektem jego samodzielnej pracy, prezentuje swoje wiadomości posługując się terminologią geograficzną, - formułuje problemy i rozwiązuje je w sposób twórczy, stosuje swoje wiadomości w sytuacjach nietypowych, wykazuje się biegłą znajomością mapy, potrafi charakteryzować środowisko przyrodnicze dowolnego obszaru na podstawie map i innych źródeł, potrafi oceniać wpływ człowieka na środowisko przyrodnicze, wykonuje twórcze prace, pomoce naukowe i potrafi je prezentować, w pracach pisemnych osiąga 100% punktów możliwych do zdobycia i w pełni odpowiada na dodatkowe pytania - odnosi sukcesy w konkursach geograficznych.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń mający średnią ocen 5,0.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który: opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone programem nauczania, potrafi stosować zdobytą wiedzę do samodzielnego rozwiązywania problemów w nowych sytuacjach, wykazuje się biegłą znajomością mapy, potrafi charakteryzować środowisko przyrodnicze dowolnego obszaru na podstawie map i innych źródeł, potrafi oceniać wpływ człowieka na środowisko przyrodnicze, w pisemnych sprawdzianach wiedzy i umiejętności osiąga od 90% do 99% punktów możliwych do zdobycia .

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń mający średnią ocen od 4,6.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który: opanował wiadomości i umiejętności bardziej złożone i mniej przystępne, przydatne i użyteczne w szkolnej działalności, sprawnie posługuje się współrzędnymi geograficznymi i pojęciami geograficznymi, porównuje treści map geograficznych, w pracach pisemnych osiąga od 70% do 89% punktów.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń mający średnią ocen od 3,6.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który: opanował wiadomości i umiejętności przystępne, niezbyt złożone, najważniejsze w nauczaniu geografii, oraz takie które można wykorzystać w sytuacjach szkolnych i wykorzystuje je przy niewielkiej pomocy nauczyciela, odczytuje informacje z map tematycznych, w przypadku prac pisemnych osiąga od 50% do 69% punktów.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń mający średnią ocen od 2,6.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który: opanował jedynie minimum wiedzy i umiejętności określonych programem, ale nie przekreślają one możliwości dalszego kształcenia, większość ćwiczeń i poleceń wykonuje z pomocą nauczyciela, potrafi w niewielkim stopniu korzystać z mapy, tylko z pomocą nauczyciela jest w stanie określić współrzędne geograficzne, w pisemnych sprawdzianach wiedzy i umiejętności osiąga od 30% do 49% punktów.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń mający średnią ocen od 1,65.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który: nie opanował wiadomości i umiejętności określanych podstawami programowymi, koniecznymi do dalszego kształcenia, wykazuje się brakiem systematyczności w przyswajaniu wiedzy, nie podejmuje próby rozwiązywania zadań o elementarnym stopniu trudności nawet przy pomocy nauczyciela, nie potrafi czytać mapy, w przypadku prac pisemnych osiąga od 0% do 29 % punktów.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań na stopień dopuszczający.

Wymagania edukacyjne z geografii w klasie 5 szkoły podstawowej

Uczeń:

- wyjaśnia znaczenie terminu *geografia*
- wymienia źródła informacji geograficznej

- wyjaśnia znaczenie terminów: *mapa, skala mapy, legenda*
- wymienia elementy mapy
- rozpoznaje rodzaje znaków na mapie
- stosuje legendę mapy do odczytania informacji
- odczytuje skalę mapy
- wymienia rodzaje skali
- rysuje podziałkę liniową
- przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową
- wyjaśnia związek między skalą mapy a wielkością przedstawianych obszarów
- uzasadnia, dlaczego każda mapa ma skalę
- oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej
- oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej
- oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: *wysokość bezwzględna, wysokość względna*
- odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie
- oblicza wysokość względną
- wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa
- odczytuje informacje z mapy poziomicowej
- rozpoznaje formy terenu przedstawione na mapach poziomicowych
- podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych
- rozpoznaje wielkie formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej
- przedstawia widoczne na mapie hipsometrycznej różnice między obszarami nizinnymi, wyżynnymi a obszarami górkimi
- wymienia różne rodzaje map
- wyszukuje w atlasie mapy o różnej treści
- wyjaśnia różnice między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową
- omawia zastosowania map cyfrowych
- analizuje treść mapy turystycznej i planu miasta
- odczytuje informacje z planu miasta
- przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie
- czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego
- wyjaśnia znaczenie terminu *krajobraz*
- wymienia składniki krajobrazu
- podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym
- wskazuje pasy rzeźby terenu na mapie Polski
- omawia cechy poszczególnych pasów rzeźby
- porównuje rzeźbę terenu w poszczególnych pasach
- opisuje cechy krajobrazu najbliższej okolicy
- określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski
- dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego piękna oraz ładu i estetyki zagospodarowania, a także proponuje zmiany w jego zagospodarowaniu
- prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły
- wskazuje położenie pasa pobraży na mapie Polski
- przedstawia na podstawie ilustracji główne cechy krajobrazu nadmorskiego
- opisuje wpływ wody i wiatru na krajobraz nadmorski
- omawia na podstawie ilustracji etapy powstawania jeziora przybrzeżnego
- opisuje świat roślin i zwierząt Wybrzeża Słowińskiego
- przedstawia zagospodarowanie terenu Wybrzeża Słowińskiego
- wymienia największe miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim i wskazuje je na mapie Polski
- opisuje zajęcia ludności regionów nadmorskich
- opisuje obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego i wskazuje je na mapie Polski
- wskazuje na mapie Polski położenie Pojezierza Mazurskiego
- przedstawia główne cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego
- przedstawia wpływ lądolodu na krajobraz pojezierzy
- odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim

- wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego
- omawia znaczenie turystyki w regionie
- wskazuje na mapie Polski pas Nizin Środkowopolskich oraz położenie Niziny Mazowieckiej
- opisuje główne cechy krajobrazu nizinnego
- wskazuje na mapie największe rzeki Niziny Mazowieckiej
- odszukuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej
- opisuje cechy krajobrazu rolniczego na Nizinie Mazowieckiej
- opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej
- wskazuje na mapie regionu Kampinoski Park Narodowy
- wymienia inne atrakcje turystyczne regionu
- określa położenie Warszawy na mapie Polski
- opisuje cechy krajobrazu wielkomiejskiego
- omawia charakter zabudowy Warszawy
- opisuje sieć komunikacyjną Warszawy
- rozpoznaje na ilustracjach najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy
- planuje wycieczkę po Warszawie na podstawie planu miasta
- wskazuje na mapie Polski położenie pasa Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską
- przedstawia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej
- wskazuje na mapie Polski największe miasta na Wyżynie Śląskiej
- omawia znaczenie węgla kamiennego w dziejach Wyżyny Śląskiej
- przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie wyżyny powstałe w wyniku działalności człowieka
- omawia atrakcje turystyczne Szlaku Zabytków Techniki
- charakteryzuje życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej
- wskazuje na mapie Polski położenie Wyżyny Lubelskiej
- przedstawia główne cechy krajobrazu Wyżyny Lubelskiej
- omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych
- przedstawia rolnicze zagospodarowanie Wyżyny Lubelskiej
- omawia czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej
- wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej
- opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej
- wskazuje na mapie Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej
- omawia cechy krajobrazu wyżyny na podstawie ilustracji
- opisuje rzeźbę krasową i formy krasowe na podstawie ilustracji
- charakteryzuje dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej
- wymienia i rozpoznaje na podstawie ilustracji charakterystyczne dla regionu gatunki roślin i zwierząt
- opisuje Szlak Orlich Gniazd
- wskazuje na mapie Polski położenie pasa gór oraz Tatr
- prezentuje na mapie podział Tatr na Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie
- wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr
- omawia różnice w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich
- omawia cechy krajobrazu wysokogórskiego
- omawia cechy pogody w górach
- opisuje na podstawie ilustracji piętrowość roślinną w Tatrach
- opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego
- omawia zajęcia i zwyczaje mieszkańców Podhala
- wymienia zabytki architektury ludowej w Zakopanem i innych miastach Podhala
- uzasadnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr
- wskazuje na globusie i mapie świata dowolny południk i równoleżnik
- wskazuje na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, zwrotniki i koła podbiegunowe oraz półkule
- wyjaśnia, co to jest siatka geograficzna i siatka kartograficzna
- wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie
- wymienia nazwy kontynentów i oceanów, wskazuje je na globusie i mapie świata
- określa położenie kontynentów i oceanów względem równika i południka zerowego
- porównuje na podstawie diagramów słupkowych powierzchnie kontynentów i oceanów

- podaje przyczyny odkryć geograficznych
- wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych
- wymienia największych odkrywców
- wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy Marco Polo
- opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba
- opisuje podróże odkrywcze w XVII–XIX w.
- opisuje podróże i odkrycia geograficzne w XX w.
- przedstawia znaczenie wypraw geograficznych
- wyjaśnia znaczenie terminów: *pogoda, klimat*
- wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem
- wymienia składniki pogody
- wymienia elementy klimatogramu
- analizuje klimatogramy
- oblicza średnią roczną temperaturę powietrza, różnicę między średnią temperaturą powietrza w najcieplejszym i najzimniejszym miesiącu roku oraz roczną sumę opadów
- przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map klimatycznych
- wymienia na podstawie mapy strefy klimatyczne na Ziemi
- przedstawia czynniki kształtujące klimat
- porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i klimacie kontynentalnym
- wymienia kryteria wydzielenia stref krajobrazowych
- przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej
- omawia wpływ działalności człowieka na krajobrazy Ziemi
- wskazuje na mapie świata obszar występowania strefy wilgotnych lasów równikowych
- omawia klimat strefy wilgotnych lasów równikowych na podstawie map klimatycznych i klimatogramu
- charakteryzuje świat roślin i zwierząt wilgotnych lasów równikowych
- opisuje na podstawie ilustracji warstwy wilgotnego lasu równikowego
- rozpoznaje na ilustracjach rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych
- omawia życie mieszkańców w strefie wilgotnych lasów równikowych
- wskazuje na mapie świata obszar występowania strefy lasów liściastych i mieszanych
- omawia klimat strefy lasów liściastych i mieszanych na podstawie map klimatycznych i klimatogramów
- charakteryzuje świat roślin i zwierząt lasów liściastych i mieszanych
- opisuje warstwową budowę lasów liściastych i mieszanych
- opisuje życie mieszkańców strefy lasów liściastych i mieszanych
- porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanymi na podstawie ilustracji i tabeli
- wyjaśnia znaczenie terminów: *sawanna, step, preria, pampa*
- wskazuje na mapie świata obszar występowania sawann
- omawia na podstawie klimatogramu cechy charakterystyczne klimatu strefy sawann
- rozpoznaje na ilustracjach rośliny i zwierzęta typowe dla sawanny afrykańskiej
- prezentuje sposoby gospodarowania oraz główne zajęcia mieszkańców sawann
- wskazuje na mapie świata obszar występowania stepów
- omawia na podstawie klimatogramu klimat strefy stepów
- charakteryzuje świat roślin i zwierząt stepów
- rozpoznaje na ilustracjach rośliny i zwierzęta typowe dla stepów
- omawia zajęcia mieszkańców strefy stepów
- przedstawia główne cechy i porównuje krajobrazy sawann i stepów na podstawie ilustracji i tabeli
- wyjaśnia znaczenie terminu *pustynia*
- wskazuje na mapie świata obszar występowania pustyni gorących
- wymienia największe pustynie świata i wskazuje je na mapie
- omawia na podstawie klimatogramu cechy charakterystyczne klimatu pustyni gorących
- opisuje rzeźbę terenu pustyni gorących
- omawia życie roślin i zwierząt w strefie pustyni gorących
- rozpoznaje na ilustracjach charakterystyczne rośliny i zwierzęta pustyni gorących
- opisuje życie mieszkańców oraz ich zajęcia w strefie pustyni gorących
- wskazuje na mapie świata obszar występowania pustyni lodowych

- omawia na podstawie klimatogramu klimat strefy pustyń lodowych
- charakteryzuje na podstawie ilustracji świat zwierząt Arktyki i Antarktyki
- omawia życie mieszkańców w strefie pustyń lodowych
- porównuje strefę pustyń gorących ze strefą pustyń lodowych na podstawie ilustracji i tabeli
- wskazuje na mapie Europy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym
- omawia na podstawie klimatogramu klimat strefy śródziemnomorskiej
- omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego
- charakteryzuje świat roślin i zwierząt strefy śródziemnomorskiej
- rozpoznaje na podstawie ilustracji charakterystyczne gatunki roślin i zwierząt
- prezentuje życie mieszkańców strefy śródziemnomorskiej
- wymienia główne gatunki roślin uprawnych
- podaje przykłady charakterystycznego budownictwa strefy śródziemnomorskiej
- uzasadnia atrakcyjność turystyczną strefy śródziemnomorskiej, przywołuje przykłady
- wyjaśnia znaczenie terminów: *tundra*, *tajga*
- wskazuje na mapie świata położenie strefy tajgi
- omawia na podstawie klimatogramu warunki klimatyczne w strefie tajgi
- przedstawia główne cechy krajobrazu tajgi
- charakteryzuje świat roślin i zwierząt w tajdze
- rozpoznaje na ilustracji gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi
- przedstawia zajęcia mieszkańców tajgi oraz sposoby gospodarowania
- opisuje budownictwo na obszarze tajgi
- wskazuje na mapie świata położenie strefy tundry
- charakteryzuje na podstawie klimatogramu klimat tundry
- wyjaśnia znaczenie terminu *wieloletnia zmarzlina*
- omawia świat roślin i zwierząt w tundrze
- rozpoznaje na podstawie ilustracji gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tundry
- omawia główne zajęcia ludności strefy tundry i prezentuje przykłady budownictwa w tundrze
- porównuje krajobrazy stref tajgi i tundry
- wskazuje na mapie świata najwyższe góry łańcuchy górskie, w tym Himalaje
- charakteryzuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach
- omawia cechy krajobrazu wysokogórskiego
- wymienia formy rzeźby wysokogórskiej
- opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach
- charakteryzuje piętra roślinności w Himalajach na podstawie ilustracji
- przedstawia życie i zajęcia ludności zamieszkującej Himalaje
- porównuje strefy krajobrazowe na Ziemi i piętra roślinności w górach

Wymagania edukacyjne z geografii w klasie 6 szkoły podstawowej

Uczeń:

- wskazuje na mapie lub na globusie równik, południki 0° i 180° oraz półkule: południową, północną, wschodnią i zachodnią
- podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne
- wyjaśnia, do czego służą współrzędne geograficzne
- wymienia cechy południków i równoleżników
- podaje wartości południków i równoleżników w miarach kątowych
- wyjaśnia znaczenie terminów: długość geograficzna, szerokość geograficzna
- wyjaśnia znaczenie terminów: rozciągłość południkowa, rozciągłość równoleżnikowa
- odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie
- odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych
- wymienia rodzaje ciał niebieskich znajdujących się w Układzie Słonecznym
- wymienia planety Układu Słonecznego w kolejności od znajdującej się najbliżej Słońca do tej, która jest położona najdalej
- wyjaśnia, na czym polega ruch obrotowy Ziemi
- wyjaśnia znaczenie terminu górowanie Słońca
- określa czas trwania ruchu obrotowego
- demonstruje ruch obrotowy Ziemi przy użyciu modeli
- wyjaśnia, na czym polega ruch obiegowy Ziemi

- demonstruje ruch obiegowy Ziemi przy użyciu modeli
- wymienia daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku
- wskazuje na globusie i mapie strefy oświetlenia Ziemi
- wyjaśnia znaczenie terminów: gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa
- podaje różnicę między gwiazdą a planetą
- wymienia cechy ruchu obrotowego Ziemi
- omawia występowanie dnia i nocy jako głównego następstwa ruchu obrotowego
- podaje cechy ruchu obiegowego Ziemi
- wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje ich granice na mapie lub globusie
- rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji
- opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie, posługując się ilustracją lub planszą
- omawia wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji
- omawia przebieg linii zmiany daty
- przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku na podstawie ilustracji
- wymienia następstwa ruchu obiegowego Ziemi
- wyjaśnia, na jakiej podstawie wyróżnia się strefy oświetlenia Ziemi
- określa położenie Europy na mapie świata
- wymienia nazwy większych mórz, zatok, cieśnin i wysp Europy i wskazuje je na mapie
- wskazuje przebieg umownej granicy między Europą a Azją
- wymienia elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii
- wymienia strefy klimatyczne w Europie na podstawie mapy klimatycznej
- wskazuje na mapie obszary w Europie o cechach klimatu morskiego i kontynentalnego
- podaje liczbę państw Europy
- wskazuje na mapie politycznej największe i najmniejsze państwa Europy
- wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności Europy
- wyjaśnia znaczenie terminu gęstość zaludnienia
- wskazuje na mapie rozmieszczenia ludności obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia
- wymienia starzejące się kraje Europy
- wymienia grupy ludów zamieszkujących Europę na podstawie mapy tematycznej
- wymienia główne języki i religie występujące w Europie
- wskazuje Paryż i Londyn na mapie Europy
- wymienia czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy
- wymienia największe krainy geograficzne Europy i wskazuje je na mapie
- opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wyjaśnia znaczenie terminów: wulkan, magma, erupcja, lawa, bazalt
- przedstawia kryterium wyróżniania stref klimatycznych
- omawia cechy wybranych typów i odmian klimatu Europy na podstawie klimatogramów
- wymienia i wskazuje na mapie politycznej Europy państwa powstałe na przełomie lat 80. i 90. XX w.
- omawia rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy rozmieszczenia ludności
- przedstawia liczbę ludności Europy na tle liczby ludności pozostałych kontynentów na podstawie wykresów
- charakteryzuje zróżnicowanie językowe ludności Europy na podstawie mapy tematycznej
- wymienia przyczyny migracji Ludności
- wymienia kraje imigracyjne i kraje emigracyjne w Europie
- wymienia cechy krajobrazu wielkomiejskiego
- wymienia i wskazuje na mapie największe miasta Europy i świata
- porównuje miasta Europy z miastami świata na podstawie wykresów
- opisuje ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- opisuje położenie Islandii względem płyt litosfery na podstawie mapy geologicznej
- wymienia przykłady obszarów występowania trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów na świecie na podstawie mapy geologicznej i mapy ogólnogeograficznej
- omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie map klimatycznych
- podaje różnice między strefami klimatycznymi, które znajdują się w Europie
- charakteryzuje zmiany liczby ludności Europy
- analizuje strukturę wieku i płci ludności na podstawie piramid wieku i płci ludności wybranych krajów Europy

- przedstawia przyczyny zróżnicowania narodowościowego i językowego ludności w Europie
- omawia zróżnicowanie kulturowe i religijne w Europie
- przedstawia zalety i wady życia w wielkim mieście
- omawia położenie i układ przestrzenny Londynu i Paryża na podstawie map
- wymienia zadania i funkcje rolnictwa
- wyjaśnia znaczenie terminu plony
- wymienia główne cechy środowiska przyrodniczego Danii i Węgier na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy
- wymienia rośliny uprawne i zwierzęta hodowlane o największym znaczeniu dla rolnictwa Danii i Węgier
- wymienia zadania i funkcje przemysłu
- wymienia znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe
- podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii na podstawie schematu
- rozpoznaje typy elektrowni na podstawie fotografii
- wymienia walory przyrodnicze Europy Południowej na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wymienia atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy Południowej na podstawie mapy tematycznej i fotografii
- przedstawia główne cechy środowiska przyrodniczego Danii i Węgier sprzyjające rozwojowi rolnictwa na podstawie map ogólnogeograficznych i tematycznych
- wymienia czynniki rozwoju przemysłu we Francji
- podaje przykłady działań nowoczesnego przemysłu we Francji
- wymienia czynniki wpływające na strukturę produkcji energii w Europie
- podaje główne zalety i wady różnych typów elektrowni
- omawia walory kulturowe Europy Południowej na podstawie fotografii
- wymienia elementy infrastruktury turystycznej na podstawie fotografii oraz tekstów źródłowych
- omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Europie
- omawia rozmieszczenie najważniejszych upraw i hodowli w Danii i na Węgrzech na podstawie map rolnictwa tych krajów
- wyjaśnia, czym się charakteryzuje nowoczesny przemysł we Francji
- omawia zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie w XX i XXI w. na podstawie wykresu
- omawia znaczenie turystyki w krajach Europy Południowej na podstawie wykresów dotyczących liczby turystów i wpływów z turystyki
- wymienia główne działy przetwórstwa przemysłowego w Niemczech na podstawie diagramu kołowego
- wskazuje na mapie Nadrenię Północną-Westfalię
- wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji
- wymienia atrakcje turystyczne w Czechach i na Słowacji
- wymienia walory przyrodnicze Litwy i Białorusi
- przedstawia główne atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi
- omawia położenie geograficzne Ukrainy na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wymienia surowce mineralne Ukrainy na podstawie mapy gospodarczej
- wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Rosji
- wymienia surowce mineralne Rosji na podstawie mapy gospodarczej
- wymienia i lokalizuje na mapie Rosji główne obszary upraw
- wskazuje na mapie sąsiadów Polski
- wymienia przykłady współpracy Polski z sąsiednimi krajami
- omawia znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce
- wymienia znane i cenione na świecie niemieckie wyroby przemysłowe
- rozpoznaje obiekty z Listy światowego dziedzictwa UNESCO w Czechach i na Słowacji na ilustracjach
- przedstawia atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi na podstawie mapy tematycznej i fotografii
- wymienia na podstawie mapy cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy sprzyjające rozwojowi gospodarki
- wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę
- wymienia główne gałęzie przemysłu Rosji na podstawie mapy gospodarczej
- wymienia najważniejsze rośliny uprawne w Rosji na podstawie mapy gospodarczej
- podaje nazwy euroregionów na podstawie mapy

Wymagania edukacyjne z geografii w klasie 7 szkoły podstawowej

Uczeń:

- na podstawie podanych współrzędnych geograficznych wskazuje skrajne punkty Polski i Europy

- oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Polski
- opisuje konsekwencje rozciągłości południkowej i równoleżnikowej Polski i Europy
- podaje całkowitą i administracyjną powierzchnię Polski
- wskazuje na mapie przebieg granic Polski (w tym morskich wód wewnętrznych)
- charakteryzuje płytową budowę litosfery
- omawia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej obszaru Polski
- określa struktury geologiczne Polski na tle Europy ze szczególnym uwzględnieniem obszarów fałdowań
- przedstawia wpływ ruchów górotwórczych w Europie na ukształtowanie powierzchni Polski
- rozróżnia typy genetyczne gór i podaje ich cechy
- wyjaśnia, na czym polegają ruchy górotwórcze
- podaje przykłady różnych typów gór i wskazuje je na mapie
- przedstawia wpływ ruchów górotwórczych w Europie na ukształtowanie powierzchni Polski
- wyjaśnia znaczenie terminów: *krajobraz polodowcowy, rzeźba polodowcowa (glacjalna)*
- charakteryzuje proces powstawania lodowców
- omawia zlodowacenia, które wystąpiły na obszarze Polski
- przedstawia wpływ zlodowaceń w Europie na ukształtowanie powierzchni Polski
- charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski
- wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski
- charakteryzuje cechy ukształtowania powierzchni kraju na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę terenu Polski
- charakteryzuje pasy rzeźby terenu Polski
- przedstawia wpływ ruchów górotwórczych i zlodowaceń w Europie na ukształtowanie powierzchni Polski
- omawia występowanie głównych skał w Polsce
- wymienia główne rodzaje surowców mineralnych Polski i podaje ich przykłady
- wskazuje na mapie rozmieszczenie głównych rodzajów surowców mineralnych Polski
- omawia znaczenie gospodarcze wybranych surowców mineralnych
- rozumie różnicę między klimatem a pogodą
- wymienia czynniki klimatotwórcze
- charakteryzuje główne czynniki kształtujące klimat Polski na tle Europy
- omawia wpływ głównych mas powietrza na klimat i pogodę w Polsce
- charakteryzuje elementy klimatu Polski (m.in. temperaturę powietrza, opady i wiatry) oraz długość okresu wegetacyjnego
- wyjaśnia, czym jest okres wegetacyjny i omawia jego zróżnicowanie na obszarze Polski
- analizuje zróżnicowanie klimatyczne Polski na podstawie klimatogramów sporządzonych dla wybranych stacji meteorologicznych
- wyjaśnia wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę
- wyjaśnia znaczenie terminu *przepływ*
- wyjaśnia znaczenie terminów: *źródło, rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko, ujście deltowe, ujście lejcowate*
- wskazuje na mapie główne rzeki Europy
- charakteryzuje przepływy wybranych rzek Europy i Polski
- wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry
- charakteryzuje systemy rzeczne Wisły i Odry i porównuje je z wybranymi systemami rzecznyymi w Europie
- opisuje cechy i walory przyrodnicze Wisły i Odry na podstawie mapy
- opisuje przyrodnicze i gospodarcze znaczenie rzek w Polsce
- określa położenie Morza Bałtyckiego
- wskazuje na mapie Morza Bałtyckiego jego największe zatoki, wyspy i cieśniny
- omawia linię brzegową Bałtyku
- wymienia najważniejsze cechy środowiska przyrodniczego Morza Bałtyckiego
- przedstawia cechy fizyczne wód Morza Bałtyckiego
- charakteryzuje główne typy wybrzeży Morza Bałtyckiego
- podaje źródła zanieczyszczeń wód Morza Bałtyckiego
- wyjaśnia znaczenie terminów: *gleba, czynniki glebotwórcze, procesy glebotwórcze, profil glebowy*
- wymienia typy genetyczne gleb występujących w Polsce

- wyróżnia najważniejsze cechy gleby brunatnej, biellicowej, czarnoziem, mady i rędziny na podstawie profiliów glebowych
- wskazuje rozmieszczenie gleb na mapie Polski
- wyjaśnia znaczenie terminu *lesistość*
- rozróżnia główne rodzaje lasów w Polsce (na podstawie filmu, ilustracji lub w terenie)
- omawia przyrodnicze i gospodarcze funkcje lasów
- wyjaśnia zróżnicowanie przestrzenne wskaźnika lesistości Polski
- wymienia formy ochrony przyrody w Polsce
- wskazuje na mapie parki narodowe
- charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce
- podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody występujących na obszarze regionu, w którym mieszka
- wymienia przykłady chronionych gatunków roślin i zwierząt w Polsce
- ocenia najważniejsze działania w zakresie ochrony środowiska
- przyjmuje postawę współodpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego Polski
- omawia najważniejsze zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w.
- określa położenie polityczne Polski
- wskazuje na mapie największe i najmniejsze państwa Europy
- omawia podział administracyjny Polski
- podaje nazwy województw i ich stolic oraz wskazuje je na mapie
- wyjaśnia znaczenie terminów: *demografia*, *przyrost naturalny*, *współczynnik przyrostu naturalnego*, *wyż demograficzny*, *niż demograficzny*
- charakteryzuje zmiany liczby ludności Polski i Europy po 1945 r. na podstawie danych statystycznych i map
- charakteryzuje przyrost naturalny ludności Polski na tle Europy
- odczytuje z tabel i diagramów dane dotyczące liczby urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego, a następnie analizuje je i formułuje wnioski na ich podstawie
- oblicza współczynnik przyrostu naturalnego
- analizuje na podstawie map przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce oraz w Europie
- porównuje zmiany w przyroście naturalnym ludności w Polsce i wybranych krajach Europy
- wyjaśnia znaczenie terminów: *piramida płci i wieku*, *średnia długość trwania życia*
- odczytuje z tabel i diagramów (w tym z piramidy płci i wieku) dane dotyczące struktury płci i wieku, a następnie analizuje je i formułuje wnioski na ich podstawie
- charakteryzuje struktury płci i wieku ludności Polski na podstawie piramidy płci i wieku
- porównuje strukturę wieku i płci ludności Polski z analogicznymi strukturami ludności w wybranych państwach europejskich
- porównuje średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw
- wymienia konsekwencje starzenia się polskiego społeczeństwa
- wyjaśnia termin *gęstość zaludnienia*
- wymienia czynniki wpływające na nierównomierne rozmieszczenie ludności w Polsce
- wyjaśnia zróżnicowanie gęstości zaludnienia na obszarze Polski na podstawie map tematycznych
- wyjaśnia terminy: *migracje*, *imigracja*, *emigracja*, *saldo migracji*, *współczynnik salda migracji*, *przyrost rzeczywisty*, *współczynnik przyrostu rzeczywistego*
- wyjaśnia różnicę między imigracją a emigracją
- określa przyczyny i skutki migracji wewnętrznych
- odczytuje z wykresów saldo migracji w polskich miastach na przestrzeni lat
- odczytuje z tabel i diagramów dane dotyczące wielkości i kierunków migracji zagranicznych w Polsce
- analizuje kierunki migracji z Polski i do Polski, a następnie wyciąga wnioski
- porównuje zmiany w przyroście rzeczywistym ludności Polski i wybranych państw europejskich
- wymienia główne skupiska Polonii na świecie
- formułuje hipotezy dotyczące przyczyn i skutków migracji zagranicznych w Polsce
- podaje główne przyczyny i skutki migracji zagranicznych w Polsce
- podaje cechy struktury narodowościowej ludności Polski na tle wybranych państw Europy
- wymienia i wskazuje na mapie główne skupiska mniejszości narodowych w Polsce
- charakteryzuje społeczności etniczne w Polsce

- porównuje i wyjaśnia zróżnicowanie narodowościowe, etniczne oraz wyznaniowe ludności Polski i wybranych państw europejskich
- wyjaśnia znaczenie terminów: *struktura zatrudnienia, bezrobocie, stopa bezrobocia, ludność aktywna zawodowo*
- omawia podział gospodarki na sektory i wykazuje ich znaczenie w rozwoju społeczno-gospodarczym państwa
- określa różnice w strukturze zatrudnienia ludności w Polsce i w wybranych państwach europejskich
- porównuje zmiany w strukturze zatrudnienia w Polsce w XX i XXI w. na podstawie danych statystycznych
- porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich
- podaje przyczyny i skutki bezrobocia w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminu *miasto*
- identyfikuje przyczyny rozwoju największych polskich miast
- wskazuje funkcje miast
- podaje przykłady miast o różnych funkcjach
- charakteryzuje przemiany współczesnych miast
- omawia problemy mieszkańców dużych miast
- wyjaśnia znaczenie terminów: *urbanizacja, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja monocentryczna, aglomeracja policentryczna (konurbacja)*
- analizuje poziom urbanizacji w Polsce i w Europie na podstawie danych statystycznych
- analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce
- wskazuje na mapie największe miasta w Polsce
- wymienia typy zespołów miejskich i podaje ich przykłady w Polsce
- podaje różnice między aglomeracją monocentryczną a konurbacją
- omawia funkcje rolnictwa jako sektora gospodarki
- opisuje przyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce
- opisuje pozaprzyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce
- wymienia nazwy regionów rolniczych w Polsce o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej i wskazuje je na mapie
- omawia korzyści, szanse i zagrożenia dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej
- wyjaśnia znaczenie terminów: *plony, zbiory, areal*
- omawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy
- wymienia główne uprawy w Polsce
- omawia rozmieszczenie głównych upraw w Polsce
- podaje przyczyny zróżnicowania w rozmieszczeniu wybranych upraw (pszenicy, ziemniaków, buraków cukrowych) w Polsce
- wskazuje rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce
- przedstawia znaczenie upraw dla gospodarki Polski
- porównuje produkcję roślinną w Polsce z produkcją w innych krajach Europy
- wyjaśnia znaczenie terminów: *pogłowie, chów, hodowla*
- wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce
- przedstawia znaczenie gospodarcze hodowli zwierząt
- wymienia regiony hodowli zwierząt gospodarskich i wskazuje je na mapie
- wymienia przyczyny zróżnicowania w rozmieszczeniu chowu bydła i trzody chlewnej w Polsce
- porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce z produkcją zwierzęcą w innych krajach Europy
- przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i omawia jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju
- rozróżnia główne działy przemysłu
- omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej
- wyjaśnia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski
- omawia przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu
- wymienia źródła energii
- charakteryzuje strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce wg rodzajów elektrowni i źródeł na tle wybranych krajów Europy
- wymienia rodzaje elektrowni
- lokalizuje na mapie największe elektrownie w Polsce
- omawia wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w Polsce

- wymienia i wskazuje na mapie największe porty morskie w Polsce
- charakteryzuje na podstawie diagramów strukturę i wielkość przeładunków w polskich portach morskich
- przedstawia sytuację polskiego rybołówstwa oraz przemysłu stoczniowego
- ocenia możliwości rozwoju gospodarki morskiej w Polsce
- omawia zróżnicowanie usług w Polsce i ich rolę w rozwoju gospodarki
- wyjaśnia znaczenie terminu *komunikacja*
- omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce
- omawia gęstość dróg kołowych i autostrad w Polsce
- charakteryzuje na podstawie mapy sieć kolejową w Polsce
- ocenia znaczenie transportu lądowego dla jakości życia mieszkańców i rozwoju gospodarczego naszego kraju
- wymienia rodzaje transportu wodnego
- ocenia znaczenie transportu wodnego (morskiego i śródlądowego) dla jakości życia mieszkańców i rozwoju gospodarczego naszego kraju
- wymienia nazwy głównych szlaków transportu śródlądowego i wskazuje je na mapie Polski
- wskazuje na mapie porty lotnicze
- omawia rolę transportu lotniczego w przewozie pasażerów i ładunków
- wymienia rodzaje łączności
- ocenia znaczenie łączności dla jakości życia mieszkańców i rozwoju gospodarczego Polski
- wyjaśnia znaczenie terminu *turystyka*
- dokonuje podziału turystyki
- charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski
- omawia na podstawie danych statystycznych wpływy z turystyki w wybranych krajach Europy i w Polsce
- wyjaśnia znaczenie turystyki dla gospodarki kraju
- wymienia obszary Polski o dużym znaczeniu dla turystyki
- charakteryzuje na podstawie różnych źródeł wybrane regiony turystyczne Polski
- ocenia atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski
- wskazuje na mapie obiekty turystyczne stanowiące największą atrakcję danego regionu
- charakteryzuje i wskazuje na mapie położone na obszarze Polski wybrane obiekty z Listy Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości
- dokonuje refleksji nad wartością obiektów dziedzictwa kulturowego Polski
- wyjaśnia znaczenie terminów: *eksport, import, saldo bilansu handlu zagranicznego*
- charakteryzuje bilans handlu zagranicznego Polski
- wymienia kraje będące głównymi partnerami handlowymi Polski
- omawia strukturę towarową handlu międzynarodowego
- ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki
- podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej
- wymienia źródła zanieczyszczeń
- charakteryzuje stan środowiska przyrodniczego Polski
- omawia na podstawie tekstu źródłowego różne rodzaje zanieczyszczeń i ich wpływ na środowisko przyrodnicze
- omawia na podstawie schematu przyczyny emisji gazów cieplarnianych i powstawania kwaśnych opadów
- analizuje stan zanieczyszczenia wód śródlądowych na podstawie mapy tematycznej
- omawia skutki zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego i ich wpływ na zachowanie walorów dziedzictwa przyrodniczego we własnym regionie
- wyjaśnia znaczenie terminów: *powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, obszar zalewowy, sztuczny zbiornik wodny, retencja naturalna*
- opisuje zjawisko powodzi
- wymienia przyczyny powodzi
- wskazuje na mapie Polski Dolny Śląsk oraz Małopolskę jako przykłady obszarów zagrożonych powodzią
- przedstawia największe powódzie w historii Polski i ich skutki
- ustala czynniki sprzyjające powodziom w Polsce,
- określa rolę sztucznych zbiorników wodnych w Polsce w systemie ochrony przeciwpowodziowej
- analizuje i porównuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej oraz określa wpływ zabudowy obszarów zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na występowanie i skutki powodzi na przykładzie Dolnego Śląska i Małopolski

- analizuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł nieodnawialnych i odnawialnych lub tę produkcję ograniczające
- określa wpływ warunków przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na rozwój energetyki na przykładzie województw pomorskiego i łódzkiego
- analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w województwach łódzkim i pomorskim
- określa przyczyny migracji do stref podmiejskich
- identyfikuje związki między rozwojem dużych miast a zmianami struktury ludności na przykładzie obszarów metropolitalnych Warszawy i Krakowa
- identyfikuje związki między rozwojem dużych miast a zmianami w strefach podmiejskich w zakresie użytkowania i zagospodarowania terenu, stylu zabudowy na przykładzie obszarów metropolitalnych Warszawy i Krakowa
- analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego
- określa wpływ migracji na strukturę wieku ludności wiejskiej na przykładach wybranych gmin województw zachodniopomorskiego i podlaskiego
- analizuje dane statystyczne dotyczące zmian w zaludnieniu na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego
- porównuje cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej
- wymienia cechy gospodarki w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 r. i po nim
- wykazuje wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1989 r. na zmiany struktury zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej
- wyjaśnia znaczenie terminów: *centra logistyczne*, *spedycja*
- omawia sieć autostrad i dróg ekspresowych na podstawie mapy
- identyfikuje związki między przebiegiem autostrad i dróg ekspresowych a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych, centrów logistycznych i handlowych na obszarze metropolitalnym Wrocławia
- wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w okolicach
- identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta
- określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku na rozwój turystyki na tym obszarze
- określa wpływ dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tym obszarze
- wymienia najważniejsze walory turystyczne wybrzeża Bałtyku
- wymienia najważniejsze walory turystyczne Małopolski
- analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie
- omawia ruch turystyczny w Polsce na podstawie map tematycznych
- wyjaśnia znaczenie terminu *region*
- wskazuje położenie swojego regionu geograficznego na mapie Polski
- przedstawia źródła informacji o swoim regionie
- charakteryzuje środowisko przyrodnicze własnego regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych
- rozpoznaje skały występujące we własnym regionie
- prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności i gospodarki własnego regionu na podstawie wyszukanych danych statystycznych i map tematycznych
- przedstawia przyrodnicze i kulturowe walory własnego regionu
- projektuje trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie na podstawie różnych źródeł informacji oraz własnych obserwacji terenowych
- wykazuje zależności między elementami środowiska geograficznego na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu
- dyskutuje na temat form współpracy między własnym regionem a partnerskimi regionami zagranicznymi, w tym euroregionami
- przedstawia na przykładach osiągnięcia Polaków związanych z regionem w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego
- określa obszar utożsamiany z *małą ojczyzną* jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym
- przedstawia źródła informacji o swojej *małej ojczyźnie*
- rozpoznaje w terenie główne obiekty charakterystyczne dla *małej ojczyzny* i decydujące o jej atrakcyjności
- przedstawia w dowolnej formie atrakcyjność *małej ojczyzny* jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej na podstawie informacji wyszukanych w różnych źródłach

- projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności
- identyfikuje się z *matką ojczyzną* i czuje się współodpowiedzialny za kształtowanie ładu przestrzennego oraz za jej rozwój

Wymagania edukacyjne z geografii w klasie 8 szkoły podstawowej

Uczeń:

- wskazuje położenie geograficzne Azji na mapie ogólnogeograficznej
- opisuje linię brzegową Azji na podstawie mapy ogólnogeograficznej świata
- charakteryzuje zróżnicowanie środowiska geograficznego Azji
- przedstawia kontrasty w ukształtowaniu powierzchni terenu Azji
- omawia budowę geologiczną i jej zróżnicowanie na podstawie mapy tematycznej
- wymienia strefy aktywności sejsmicznej w Azji na podstawie mapy geologicznej
- omawia czynniki klimatyczne kształtujące klimat Azji
- wymienia strefy i główne typy klimatów na kontynencie azjatyckim
- omawia cyrkulację monsunową i jej wpływ na klimat Azji
- omawia czynniki wpływające na układ sieci rzecznej w Azji
- wymienia największe rzeki Azji
- omawia strefy roślinne Azji
- charakteryzuje azjatyckie kontrasty klimatyczne i roślinne na podstawie mapy tematycznej
- analizuje azjatyckie rekordy dotyczące rzeźby terenu, linii brzegowej i hydrosfery na podstawie infografiki
- omawia płytową budowę litosfery na podstawie map tematycznych
- omawia powstawanie Himalajów
- omawia powstawanie rowów oceanicznych
- wyjaśnia znaczenie terminu *wulkanizm*
- omawia rodzaje wulkanów
- odczytuje z map nazwy największych wulkanów oraz wskazuje rejony koncentracji zjawisk wulkanicznych na mapie
- wyjaśnia przyczyny trzęsień ziemi
- opisuje przebieg trzęsienia ziemi
- wskazuje zasięg Ognistego Pierścienia Pacyfiku
- omawia wpływ budowy geologicznej na występowanie rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami
- ocenia skutki trzęsień ziemi dla obszarów gęsto zaludnionych
- przedstawia sposoby zapobiegania tragicznym skutkom trzęsień ziemi i tsunami
- omawia warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w Azji
- charakteryzuje warunki pozaprzyrodnicze rozwoju w Azji
- wskazuje obszary o korzystnych i niekorzystnych warunkach dla rozwoju rolnictwa
- wymienia główne rośliny uprawne na podstawie map tematycznych
- omawia warunki klimatyczne wpływające na rytm uprawy ryżu
- omawia znaczenie uprawy ryżu dla krajów Azji Południowo-Wschodniej
- wymienia czołówkę państw w światowych zbiorach wybranych roślin uprawnych na podstawie analizy danych statystycznych
- określa wyspiarskie położenie Japonii na mapie świata
- charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Japonii
- omawia nieprzyjemne cechy środowiska geograficznego Japonii
- wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami
- opisuje ekstremalne zjawiska klimatyczne i ich skutki
- omawia strukturę zatrudnienia na podstawie analizy danych statystycznych
- analizuje źródła gospodarczego rozwoju Japonii
- charakteryzuje cechy nowoczesnej gospodarki kraju oraz rodzaje produkcji przemysłowej
- omawia znaczenie i rolę transportu w gospodarce Japonii
- omawia warunki naturalne rozwoju rolnictwa
- przedstawia cechy rolnictwa Japonii na podstawie analizy danych statystycznych
- wymienia główne rośliny uprawne kraju
- omawia bariery utrudniające rozwój gospodarki

- ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii
- uzasadnia, że gospodarka Japonii należy do najnowocześniejszych na świecie
- określa cechy położenia kraju na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- charakteryzuje różnorodność cech środowiska Chin na podstawie mapy tematycznej
- przedstawia problemy demograficzne i społeczne kraju ze szczególnym uwzględnieniem przyrostu naturalnego na podstawie analizy danych statystycznych
- omawia czynniki przyrodnicze sprzyjające osadnictwu
- przedstawia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Chinach na podstawie mapy gęstości zaludnienia
- omawia cechy rozwoju gospodarki Chin
- analizuje wielkość PKB w Chinach na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych
- lokalizuje ośrodki przemysłu zaawansowanych technologii na mapie
- omawia znaczenie nowoczesnego transportu kolejowego w rozwoju gospodarczym
- charakteryzuje tradycyjne rolnictwo i warunki rozwoju rolnictwa w Chinach
- omawia główne kierunki produkcji rolnej Chin
- omawia wpływ gospodarki Chin na gospodarkę światową
- określa położenie Indii i cechy środowiska geograficznego Półwyspu Indyjskiego
- przedstawia problemy demograficzne kraju
- porównuje liczbę ludności Chin i Indii oraz odczytuje z wykresu prognozę dla tych państw
- wymienia i wskazuje na mapie największe aglomeracje kraju
- wyjaśnia znaczenie terminu *slumsy*
- podaje przyczyny powstawania slumsów
- omawia system kastowy w Indiach
- omawia kontrasty etniczne, językowe i religijne w Indiach na podstawie map tematycznych i wykresów
- przedstawia zróżnicowanie indyjskiej edukacji
- charakteryzuje cechy gospodarki kraju i możliwości ich rozwoju
- omawia warunki uprawy roślin na podstawie map tematycznych
- wymienia rośliny uprawne i wskazuje obszary ich występowania na mapie gospodarczej
- charakteryzuje indyjską Dolinę Krzemową
- wymienia surowce mineralne Indii i wskazuje ich rozmieszczenie na mapie tematycznej
- analizuje strukturę zatrudnienia i strukturę PKB na podstawie wykresu
- przedstawia rosnące znaczenie przemysłu w Indiach
- charakteryzuje położenie geograficzne Bliskiego Wschodu
- wskazuje na mapie politycznej państwa leżące na terenie Bliskiego Wschodu
- charakteryzuje warunki naturalne środowiska Bliskiego Wschodu
- przedstawia zróżnicowanie religijne w regionie
- omawia wpływ religii na życie muzułmanów
- omawia zasoby ropy naftowej w regionie
- porównuje zasoby ropy naftowej na świecie i na Bliskim Wschodzie
- omawia znaczenie przemysłu naftowego
- przedstawia cele organizacji OPEC
- wymienia państwa Bliskiego Wschodu należące do największych producentów ropy naftowej
- omawia znaczenie ropy naftowej w rozwoju ekonomicznym państw Bliskiego Wschodu na podstawie mapy gospodarczej
- podaje źródła konfliktów zbrojnych i terroryzmu na Bliskim Wschodzie
- omawia znaczenie konfliktów na Bliskim Wschodzie
- wymienia skutki konfliktów zbrojnych
- określa położenie matematyczno-geograficzne Afryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- charakteryzuje cechy środowiska przyrodniczego Afryki
- omawia związek budowy geologicznej Afryki z powstawaniem rowów tektonicznych
- omawia wpływ czynników klimatotwórczych na klimat Afryki
- wyjaśnia cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej
- omawia rozmieszczenie opadów atmosferycznych na podstawie mapy klimatycznej
- wyjaśnia istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej w Afryce na podstawie map tematycznych
- omawia sieć rzeczną i jeziora Afryki na podstawie mapy
- omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa

- omawia udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia w wybranych państwach Afryki
- omawia typy rolnictwa w Afryce
- ocenia skutki stosowania rolnictwa żarowo-odłogowego i plantacyjnego w Afryce Zachodniej
- charakteryzuje gospodarkę w strefie Sahelu
- wymienia przyczyny procesu pustynnienia w strefie Sahelu
- wymienia główne uprawy oraz omawia znaczenie hodowli w Afryce
- przedstawia zróżnicowanie PKB w wybranych państwach Afryki
- przedstawia czynniki ograniczające rozwój gospodarki w Afryce
- wymienia surowce mineralne Afryki i wskazuje obszary ich występowania na podstawie mapy gospodarczej
- charakteryzuje nowoczesne działy gospodarki Afryki
- przedstawia rolę chińskich inwestycji na kontynencie
- omawia cechy gospodarki krajów Afryki na podstawie analizy danych statystycznych
- omawia rozwój i znaczenie usług w Afryce
- określa położenie geograficzne Etiopii
- wyjaśnia różnicę między głodem a niedożywieniem
- wymienia państwa dotknięte problemami głodu i niedożywienia w Afryce na podstawie mapy tematycznej
- analizuje niedożywienie ludności w Afryce na podstawie danych statystycznych
- omawia przyczyny i skutki niedożywienia ludności w Etiopii na podstawie wybranych tekstów źródłowych
- opisuje zmiany w poziomie niedożywienia ludności w Etiopii
- przedstawia na przykładzie Etiopii sposoby walki z głodem w Afryce
- określa położenie geograficzne Kenii
- omawia walory przyrodnicze Kenii wpływające na rozwój turystyki
- przedstawia na podstawie analizy danych statystycznych ruch turystyczny Kenii
- opisuje walory kulturowe Kenii
- wymienia obiekty wpisane na listę dziedzictwa UNESCO
- wskazuje bariery ograniczające rozwój turystyki w Afryce
- charakteryzuje położenie i cechy środowiska przyrodniczego Ameryki
- wymienia nazwy mórz i oceanów oblewających Amerykę Północną i Amerykę Południową
- przedstawia prawidłowości w ukształtowaniu powierzchni Ameryki
- omawia budowę geologiczną Ameryki
- wykazuje związek ukształtowania powierzchni z budową geologiczną
- charakteryzuje czynniki klimatotwórcze wpływające na klimat Ameryki Północnej i Ameryki Południowej
- porównuje strefy klimatyczne występujące w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej
- omawia związek stref klimatycznych ze strefami roślinnymi w Ameryce na podstawie mapy tematycznej
- charakteryzuje ogólnogeograficznej wody powierzchniowe i wymienia największe ciek wodne Ameryki na podstawie mapy
- wyjaśnia znaczenie terminów: *tornado*, *cyklon tropikalny*
- omawia mechanizm powstawania tornad
- przedstawia skutki występowania tornad
- omawia przyczyny powstawania cyklonów tropikalnych oraz ich budowę
- podaje główne rejony występowania cyklonów i kierunki ich przemieszczania
- przedstawia skutki występowania cyklonów tropikalnych
- wymienia nazwy wybranych cyklonów w XXI wieku
- przedstawia prawidłowe zachowania człowieka przed nadchodzącym cyklonem na podstawie dostępnych źródeł
- określa położenie Amazonii
- omawia środowisko przyrodnicze Amazonii
- przedstawia cechy klimatu Amazonii
- podaje przyczynę wysokich rocznych sum opadów w Amazonii
- opisuje piętrowość wilgotnych lasów równikowych
- omawia florę i faunę lasów równikowych
- podaje kierunki gospodarczego wykorzystania Amazonii
- omawia ekologiczne następstwa wylesiania Amazonii
- charakteryzuje działania człowieka mające na celu ochronę walorów przyrodniczych Amazonii
- podaje przyczyny zróżnicowania rasowego i etnicznego Ameryki

- omawia wielkie migracje w historii zasiedlania Ameryki
- omawia zmiany liczby ludności w Ameryce na przestrzeni lat na podstawie wykresu
- podaje przyczyny zaniku kultury rdzennych mieszkańców Ameryki
- przedstawia sytuację rdzennej ludności w Ameryce
- omawia skutki zanikania kultur pierwotnych na przykładzie Ameryki Północnej i Ameryki Południowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: *urbanizacja*, *wskaźnik urbanizacji*, *aglomeracja*, *megalopolis*
- przedstawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej
- wymienia i wskazuje na mapie obszary słabo oraz gęsto zaludnione
- przedstawia rozwój miast Ameryki na podstawie dostępnych źródeł
- wymienia i wskazuje na mapie świata największe miasta oraz aglomeracje Ameryki Północnej i Południowej
- analizuje liczbę ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności Ameryki na podstawie analizy danych statystycznych
- wskazuje na mapie megalopolis Ameryki Północnej i Ameryki Południowej
- określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej
- przedstawia negatywne skutki urbanizacji
- podaje przyczyny powstawania slumsów w wielkich miastach na przykładzie Ameryki Południowej
- opisuje problemy ludności mieszkającej w slumsach
- charakteryzuje cechy położenia geograficznego Kanady na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- przedstawia wpływ klimatu na cechy krajobrazu Kanady
- przedstawia cechy ukształtowania powierzchni na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wykazuje zależność między ukształtowaniem powierzchni a klimatem Kanady
- przedstawia zasięg lasów i omawia czynniki wpływające na przebieg ich północnej granicy
- przedstawia zasięg upraw i hodowli na podstawie mapy tematycznej
- omawia strukturę użytkowania ziemi na podstawie wykresu
- wymienia cechy gospodarstw wielkoobszarowych
- przedstawia miejsce Kanady w światowej produkcji wybranych płodów rolnych na podstawie wykresu
- omawia cechy charakterystyczne gospodarki kraju z uwzględnieniem surowców mineralnych, rozwoju przemysłu i handlu
- charakteryzuje cechy położenia geograficznego na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wyjaśnia znaczenie terminów: *produkt światowy brutto*, *technopolia*
- charakteryzuje wybrane wskaźniki rozwoju gospodarczego Stanów Zjednoczonych na tle innych państw
- omawia znaczenie przemysłu i jego kluczowe działy
- przedstawia czynniki wpływające na rozwój Doliny Krzemowej
- ocenia wpływ przemysłu zaawansowanych technologii na rozwój gospodarczy kraju
- omawia znaczenie usług wyspecjalizowanych w gospodarce kraju
- charakteryzuje strukturę użytkowania ziemi na podstawie wykresu
- omawia cechy charakterystyczne rolnictwa
- określa rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej
- wyjaśnia przyczyny marnowania pożywienia na przykładzie Stanów Zjednoczonych
- określa położenie Australii na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- omawia cechy środowiska przyrodniczego Australii
- charakteryzuje ukształtowanie powierzchni na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wyjaśnia wpływ położenia Australii na klimat
- omawia strefy klimatyczne na podstawie mapy klimatycznej
- wymienia charakterystyczne cechy poszczególnych typów klimatu na podstawie klimatogramów
- omawia strefowość roślinną na podstawie map tematycznych
- charakteryzuje wody powierzchniowe
- wyjaśnia znaczenie terminu *basen artezyjski*
- omawia zasoby wód artezyjskich i ich rolę w gospodarce kraju
- określa położenie geograficzne i podział Oceanii na podstawie map ogólnogeograficznej i politycznej
- charakteryzuje środowisko geograficzne Oceanii
- wymienia endemity w Australii i na wyspach Oceanii
- przedstawia liczbę ludności i gęstość zaludnienia na podstawie mapy tematycznej i analizy danych statystycznych
- omawia czynniki przyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności Australii
- omawia bariery utrudniające zamieszkanie kontynentu

- charakteryzuje rdzennych mieszkańców kontynentu
- wyjaśnia, dlaczego Australia jest atrakcyjna dla imigrantów
- omawia cechy rolnictwa na tle warunków przyrodniczych
- omawia występowanie surowców mineralnych na podstawie mapy gospodarczej
- omawia znaczenie przemysłów przetwórczego i zaawansowanych technologii w rozwoju kraju
- omawia znaczenie turystyki w rozwoju gospodarki w Australii i Oceanii
- omawia położenie geograficzne obszarów okołobiegunowych na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- omawia znaczenie terminów: *góra lodowa, pak lodowy, lądolód, lodowiec szelfowy, nunatak*
- omawia środowisko geograficzne Arktyki
- opisuje zjawisko dnia polarnego i nocy polarnej na obszarach okołobiegunowych
- wymienia gatunki roślin i zwierząt Arktyki
- wymienia ludy i zajęcia ludności Arktyki
- omawia środowisko geograficzne Antarktydy
- wyjaśnia, dlaczego Antarktyda jest nazywana pustynią lodową
- charakteryzuje klimat Antarktydy
- wymienia gatunki roślin i zwierząt na obszarach Antarktyki
- omawia zmiany w środowisku przyrodniczym obszarów polarnych
- wyjaśnia status prawny Antarktydy
- wskazuje położenie polskiej stacji badawczej Henryka Arctowskiego na mapie Antarktydy
- charakteryzuje główne cele i zakres badań prowadzonych w Arktyce i Antarktyce na podstawie dostępnych źródeł
- prezentuje osiągnięcia polskich badaczy obszarów okołobiegunowych
- opisuje warunki życia w polarnej stacji badawczej

SZCZEGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA POSZCZEGÓLNYCH FORM AKTYWNOŚCI

	celujący	bardzo dobry	dobry	dostateczny	dopuszczający	niedostateczny
Wiadomości teoretyczne (odpowiedzi ustne)	<ul style="list-style-type: none"> · odpowiedź wzbogacona o informacje uzyskane na podstawie własnych poszukiwań · odpowiedź rozwinięta o własne zainteresowania i uargumentowana 	<ul style="list-style-type: none"> · odpowiedź poprawna merytorycznie, wyczerpująca · odpowiedź poparta własnymi przemyśleniami 	<ul style="list-style-type: none"> · odpowiedź płynna · odpowiedź swobodna; uczeń zna i poprawnie stosuje słownictwo geograficzne 	<ul style="list-style-type: none"> · podstawowy zakres wiedzy · interpretuje posiadaną wiedzę i uzasadnia odpowiedź 	<ul style="list-style-type: none"> · błędy rzeczowe w zakresie tematyki wypowiedzi · nie potrafi uzasadnić wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> - nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą
Wiadomości teoretyczne (kartkówki, sprawdziany)	100%	90% - 99%	70 % - 89%	50% - 69%	30% - 49%	29% i poniżej
Prace na lekcji	<ul style="list-style-type: none"> · samodzielnie organizuje własne stanowisko pracy i pomaga kolegom; · praca wykonana bardzo estetycznie 	<ul style="list-style-type: none"> · samodzielnie dobiera narzędzia; · skrócony czas pracy; dodatkowo wygospodarowany czas na pomoc kolegom; wysokie walory użyteczności 	<ul style="list-style-type: none"> · samodzielnie organizuje stanowisko pracy; · średnie walory estetyczne 	<ul style="list-style-type: none"> · stanowisko pracy uczeń organizuje pod kontrolą nauczyciela; · wymaga nadzoru podczas pracy · drobne niezgodności z instrukcją wykonania zadania 	<ul style="list-style-type: none"> · stanowisko pracy uczeń organizuje pod kontrolą nauczyciela; · wymaga nadzoru podczas pracy · duże niezgodności z instrukcją wykonania zadania 	<ul style="list-style-type: none"> nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą

UWAGI KOŃCOWE

1. Uczniowie na bieżąco otrzymują informacje o własnych osiągnięciach w formie ustnej, jeżeli uczeń udzielał odpowiedzi w formie ustnej lub w formie pisemnej, w przypadku udzielania odpowiedzi w formie sprawdzianu, kartkówki.
2. Rodzice informowani są ponadto o osiągnięciach uczniów podczas spotkań z rodzicami.
3. Ocenianie prac pisemnych odbywa się zgodnie z zasadami zawartymi w WZO.
4. Śródroczna, roczna i końcowa ocena wystawiana jest zgodnie z zasadami zawartymi w WZO.